

WEHNER TIBOR

Helyüket kereső szobrok

Szobrászati kiállítás a zuglói
Stefánia Palota kertjében

2017. október 12-én második alkalommal nyílt meg a magyar szobrászat *Őszi tárlata* a budapesti Honvéd Kulturális Központ, a zuglói Stefánia Palota kertjében. A Magyar Kultúra Egyesület rendezésében, Klacsmann Péter kurátor szervezésében létrejött kiállítás műegyüttese több hónapon át, a tavaszi hetekig várja a látogatókat. A jelenkori magyar szobrászat monumentális ágazatának rendkívül sokrétű, összetett világa tárulhat fel a tárlat látogatója előtt: egy-egy köztéren már elhelyezett, itt másolatban kiállított és több, megvalósulásra, illetve elhelyezésre váró, nagyméretű kompozíció, valamint úgynevezett kisszobrok és néhány olyan kisplasztika révén, amelyek majdani monumentumok modelljeiként szemlélhetők és értelmezhetők. A csaknem harminc alkotó mintegy ötven művét felvonultató kiállítás olyan, elsősorban esztétikai kérdéssel foglalkozó, a megrendelői igényeket megkerülő, az alkotók autonóm szobrászati programját megtestesítő kompozíciókat felölelő szobrászati gyűjtemény, amelyben nem jelennek meg a magyar köztereket uraló, emlékező és emlékeztető rendeltetésű, történelmi vonatkozásokat hordozó vagy politikai indíttatásokat és mondandókat közvetítő, propagandisztikus célzatú emlékművek.

Mint a korábban itt rendezett szobrászati bemutatók esetében, a *II. Őszi Tárlat* műveit szemlélve is meggyőződhattünk arról, hogy a Stefánia Palota kertje eszményi szoborkörnyezeteket, ideális szoborteret teremt az alkotók és alkotásaik számára. A szé-

pen gondozott park sétányain, a hatalmas fák lombkoronái alatt járva, a fények és az árnyékok festői váltakozásában játszó füves térségeken, mintegy természeti környezetbe helyezett alkotásokként jelennek meg a művek a szabadtéri kiállítás látogatója előtt, de több szobor esetében a palota gazdagon tagolt és díszített épülete tárul elénk architektonikus háttérként, illetve a kompozíciók terét lezáró építményként. Sok esetben a zavartalan természeti környezettel teremtett összhang, máskor meg a plasztika és az architektúra között feszülő kontraszt erősíti fel a műveket életető kifejezéseket és hatóerőket.

A változatos szobrászati kollekció alkotásai között tájékozódva számos vizsgálati szempontot érvényesíthetünk. A tárlaton résztvevő alkotók csapatát vizsgálva megállapítható, hogy a magyar művészek több generációja jelen van a kiállításon. A már számos köztéri, monumentális művet létrehozó nagy öregek nemzedékének munkái mellett sok, a mai középgenerációt képviselő alkotó műve megjelenik e tárlaton, és a kiállítók s a felsorakoztatott művek körében felfedezhető megannyi fiatal, még a pályakezdő alkotószakaszában dolgozó szobrász és kompozíciója is. Az alkotások együttesét tanulmányozva megállapítható, hogy a hagyományos anyaghasználattal és technikaalkalmazással élő – kőbe és fába faragott, bronzba öntött – munkák mellett hangsúlyosan vannak jelen az újabb szobrászati materiákat új kivitelezési eljárásokkal, így elsősorban ipari technikákkal, gépi metódusokkal realizáló kompozíciók. A sokrétű – hol a tradíciókhoz, hol a megújító, sok esetben kísérletező tendenciákhoz kapcsolható – alkotói törekvések érvényesülésének eredményeként a Stefánia Palota kertjében megjelenhettek a klasszikus műformák és mütípusok körébe sorolható szobrok csakúgy, mint a kategóriákba nehezen illeszthető művek: békésen megfér egymás mellett a lovas szobor, a portré és a dekoratív, díszítő jellegű absztrakt kompozíció. E megközelítéssel egyszersmind a két nagy áramlat, a figuratív, természetelvű megjelenítés és az elvont, absztrakt kifejezés együttes jelenlétére is utalunk: a főként az emberi alakot megjelenítő szobrok mellett hol az organikus, hol a geometrikus jelleggel megformált elvont művek dominanciája figyelhető meg. A stilisztikai változatosság jegyében a kifejezés sokszínűsége, az egymástól eltérő fokú stilizálás is regisztrálható: a hűvösen tárgyyszerű megközelítés mellett teret kapnak a heroikus-fennkölt szólások, az expresszív és a szürrealis plasztikai látomások,

A dr. Simicskó István honvédelmi miniszter fővédnökségével rendezett tárlatot a Honvédelmi Minisztérium képviselője, Wehner Tibor művészettörténész nyitotta meg, valamint a támogató A-Híd Zrt. képviselői és a kurátor Klacsmann Péter. Zongorázott Kiss Csaba zongoraművész. A kiállítás-sorozat második, őszi fordulóján 28 művész mutathatta be munkáit, amelyek 2018. március 30-ig tekinthetők meg a palota kertjében. Áprilistól új válogatással nyílik a tavaszi tárlat. Kiállító művészek: B. Laborcz Flóra, Brzózka Marek, Brozsnik István, Eskulits Tamás, Ézsiás István, Farkas Ferenc, Farkas Zsófia, Gyurcsák Ferenc, Karcag Éva, Mihály Gábor, Nagy Benedek, Oláh Katalin Kinga, Oláh Mátyás László, Popovics Lőrinc, Segesdi György, Sejben Lajos, Simó Enikő, Szusza József, Szűcs Tamás, Tasnádi Szandra, Terebessy L. Föld, Vanyúr István, Varga József, Varkoly László, Veress Enéh, Vizsolyi János, Wahorn András, Zalavári József.

valamint a szimbolikus és a jelszerű összegzések is. A hagyományos módon megmunkált, finom részletezéssel kidolgozott, cizellált kompozíciók ellenpontjaként számos mű a durva megmunkálás, a nyersebb plasztikai megfogalmazás, az elnagyolt elemekből konstruált, az anyagszerűsége koncentráció előadás-mód jegyében született meg. És mindezen tényezők – a tartalmi mondanók vonzatai és vonatkozásai, az anyag és a technika jellegzetessé váló természete, a kifejezés módozata, a stilisztikai választás vagy vonzódás – a művek térbe helyezését, környezetükkel való összehangolását, térszervező erőinek kibontakoztatását is meghatározza. A Stefánia Palota kertjében ideiglenes otthonra lelt művek körében e vonatkozásban is tanulmányozható a tradicionális mű-pozicionálás csakúgy, mint az újszerű, szokatlan befogadói nézőpontok kijelölésének alkotói szándéka.

Az eredeti látásmóddal, élményszerű előadás-móddal, esetenként a vizuális emlékezetbe vésődő motívumokkal felvértezett művek zuglói kiállítási reprezentációja kapcsán azonban hiányérzetünk is támadhat. A monumentális művek megszületésének fontos, egyes nézetek szerint a szobrászati alkotással egyenrangú meghatározója a környezet, a befogadó közeg. Dús tartalmi vonatkozásokkal telített mű-

összetevő a szobor helye. A plasztikai és környezeti elemekből ötvöződő tartalmi és formai összhang vagy együttes tervezéssel, vagy az utólagos, alkalmazkodó szobrászati adaptálással realizálható. Vagyis egy-egy nagyméretű, valamely közösségi térbe – a szabad ég alá, természeti közegbe, illetve épített, architektonikus, városi környezetbe, vagy épületbelsőbe – szánt kompozíció esetében a szobrászoknak (esetleg menedzsereknek) pontos megjelölésekkel kellene élniük: hova, miért tervezték, hova és miért szeretnék elhelyezni az állandóság igényével és reményével alkotásaikat. És akkor bizonyára könnyebb lenne – tulajdonképpen utólagosan – megrendelőt, támogatót találni, aki felismerve a hely és a mű együttes jelentőségét, finanszírozná e jelentős anyagi ráfordításokat követelő művészeti produktumokat és akciókat. Ezáltal megkezdődhetne az emlékművekkel túlterhelt magyar közterek masszív monumentum-összsképek fokozatos, lassú oldódása: a fellengzős, példabeszéd-szerű emlékművek között az egyre több plasztikai szépséget megtestesítő, meditációra ösztönző és a befogadót felismerésekkel gazdagító kompozíciók térnyerése. Mert koncentráltan most még csak a Stefánia Palota kertjében, kiállítási feltételek között éltethetjük ebbéli reményeinket a magyar szobrászok jelenkori alkotásai.

Farkas Zsófia: Tengeri tekervény